

# ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ТА УКРАЇНА

## СПРАВА «ВОЙКІН ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF VOYKIN AND OTHERS v. UKRAINE)

Заява № 47889/08

**Стислий виклад рішення від 27 березня 2018 року**

Справу було розпочато за заявами чотирьох громадян України: перший заявник та друга заявниця є подружжям, третя та четверта заявниці їх матерями. Четверта заявниця, мати першого заявника, померла після подання своєї заяви. Перший заявник висловив бажання підтримати її скарги від її імені.

Заявники висували низку скарг до Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд), зокрема за статтями 3, 5 і 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), на жорстоке поводження працівника міліції з другою заявницею, відсутність ефективного розслідування такого поводження, незаконного затримання, тримання під вартою та проведення працівниками міліції незаконного обшуку.

Друга заявниця стверджувала, що у червні 2008 року працівник міліції намагався провести її особистий обшук у жорсткій формі, душив та кілька разів вдарив її чимось важким по голові. Заявниця звернулася за медичною допомогою, а також неодноразово скаржилася до міліції та прокуратури, проте у порушенні кримінальної справи щодо працівника міліції було відмовлено.

У вересні 2008 року щодо першого заявника було порушено кримінальну справу за підозрою у зловживанні владою, службовому підробленні документів та одержанні хабара. Оскільки він не з'явився до прокуратури, його 29 червня 2009 року було затримано.

30 червня 2009 року Калінінський районний суд (далі – районний суд) продовжив строк затримання першого заявника до десяти днів на підставі відсутності у матеріалах справи даних про його особу. 03 липня 2009 року той самий суд обрав першому заявнику запобіжний захід у вигляді взяття під варту без надання додаткових пояснень. Заявник намагався оскаржити взяття його під варту.

21 липня 2009 року Апеляційний суд Донецької області (далі – апеляційний суд) скасував постанову від 03 липня 2009 року та звільнив першого заявника під підписку про невиїзд. Апеляційний суд встановив, що суд першої інстанції не навів підстав необхідності обрання найбільш суворого запобіжного заходу.

У рамках проведення розслідування справи щодо заявника працівники міліції провели обшук у квартирах третьої та четвертої заявниць. Заявниці неодноразово клопотали до районного суду про надання їм копій постанов про надання дозволу на проведення обшуків їхніх квартир, проте це не було передбачено законодавством. Вони також неодноразово звертались до органів прокуратури зі скаргами на незаконність обшуків. Прокуратура відмовила у порушенні кримінальної справи щодо працівників міліції із загально сформульованим мотивуванням про відсутність порушень законодавства.

Розглянувши скарги другої заявниці на жорстоке поводження працівників міліції та не проведення ефективного розслідування її скарг, Європейський суд встановив порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції. Європейський суд встановив, що обставини цієї справи свідчать про достатню вагомі, чіткі та узгоджені між собою висновки на підтримку твердження другої заявниці щодо жорстокого поводження з нею працівника міліції.

Європейський суд також встановив порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції, оскільки на національному рівні не було проведено ефективного розслідування за твердженням другої заявниці про жорстоке поводження.

Розглянувши скаргу першого заявника за пунктом 1 статті 5 Конвенції на незаконність його затримання 29 червня 2009 року та подальшого тримання під вартою, Європейський суд не знайшов ознак незаконності або свавілля щодо затримання. У зв'язку із цим не було констатовано порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Щодо тримання першого заявника під вартою з 30 червня до 03 липня 2009 року, Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції, вказавши, що єдиною підставою для продовження тримання першого заявника під вартою була відсутність даних про його особу, що, враховуючи обставини справи, було штучною підставою.

Щодо його подальшого тримання під вартою з 03 до 21 липня 2009 року, Європейський суд вказав, що за обставин цієї справи національні органи не надали всебічного обґрунтування з метою виправдання позбавлення першого заявника свободи впродовж відповідного періоду, тому його можна вважати свавільним та констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Розглянувши скаргу третьої і четвертої заявниці на порушення їхнього права на повагу до їхнього життя у зв'язку з обшуками їхніх квартир, Європейський суд зазначив, що при встановленні обсягу обшуку помешкання заявниць, національний суд посилався на невідзначені «предмети та документи, які можуть мати значення для встановлення істини» у розслідуванні кримінальної справи щодо першого заявника. Крім цього, суд не навів жодних деталей щодо предметів або документів, які необхідно було шукати, хоча він міг це зробити з огляду на обмежений обсяг кримінальної справи. У зв'язку із цим Європейський суд констатував порушення статті 8 Конвенції.

Заявниці також скаржилися, що у їх розпорядженні не було ефективного засобу юри-

дичного захисту у зв'язку із зазначеними скаргами за статтею 8 Конвенції. Європейський суд зазначив, що постанови суду про дозвіл на проведення обшуків не підлягали оскарженню. Щодо можливості ініціювати цивільне провадження проти працівників міліції Європейський суд раніше вже встановлював, що національні суди не розглядають такі позови, оскільки позивачі повинні бути безпосередньо залучені до відповідного кримінального провадження. Відповідно, на практиці звернення з окремим цивільним позовом не було достатньо визначеним та не могло вважатись ефективним засобом юридичного захисту. Крім цього, за заявами заявниць про порушення кримінальної справи проти працівників міліції не було вжито ефективних заходів. У зв'язку із цим Європейський суд констатував порушення статті 13 Конвенції.

Інші скарги заявників Європейський суд оголосив неприйнятними відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

### **ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО**

«1. *Постановляє*, що перший заявник має право підтримати скарги, висунуті його померлою матір'ю, четвертою заявницею, від її імені;

2. *Оголошує* прийнятною скаргу першого заявника на стверджувану незаконність його затримання 29 червня 2009 року та подальшого тримання його під вартою до 21 липня 2009 року, скаргу другої заявниці на стверджуване жорстке поводження з нею працівника міліції та неефективність розслідування цього інциденту на національному рівні, та скарги третьої і четвертої заявниць за статтями 8 та 13 Конвенції на обшуки міліцією їхніх помешкань 13 та 16 вересня 2008 року;

3. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати прийнятність і суть скарги першого заявника за пунктом 2 статті 5, скарги другої заявниці за пунктом 1 статті 5, скарги третьої заявниці за статтями 8 та 13 Конвенції на спецоперації міліції від 12 вересня 2008 року, а також скарг четвертої заявниці за цими ж положеннями на обшук її помешкання 11 лютого 2009 року;

4. *Оголошує* решту скарг у заяві неприйнятними;

5. *Постановляє*, що було порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції у зв'язку зі стверджуваним жорстоким поводженням працівника міліції з другою заявницею;

6. *Постановляє*, що було порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективного розслідування на національному рівні тверджень другої заявниці про жорстке поводження з нею працівника міліції;

7. *Постановляє*, що не було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку із затриманням першого заявника 29 червня 2009 року;

8. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з триманням першого заявника під вартою з 30 червня до 03 липня 2009 року;

9. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з триманням першого заявника під вартою з 03 до 21 липня 2009 року;

10. *Постановляє*, що було порушення статті 8 Конвенції у зв'язку з проведенням міліцією обшуку помешкання третьої заявниці 13 вересня 2008 року;

11. *Постановляє*, що було порушення статті 8 Конвенції у зв'язку з проведенням міліцією обшуку помешкання четвертої заявниці 16 вересня 2008 року;

12. *Постановляє*, що було порушення статті 13 Конвенції у зв'язку зі скаргами третьої та четвертої заявниць за статтею 8 на обшуки їхніх помешкань 13 та 16 вересня 2008 року;

13. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити такі суми в якості відшкодування моральної шкоди, що мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу, та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись:

(i) 4 000 (чотири тисячі) євро першому заявнику, пану Валерію Сергійовичу Войкіну;

(ii) 5 000 (п'ять тисяч) євро другій заявниці, пані Марині Олександрівні Войкіній;

(iii) 2 000 (дві тисячі) євро третій заявниці, пані Елеонорі Миколаївні Шупняк; та

(iv) 2 000 (дві тисячі) євро спадкоємцю померлої пані Валентини Борисівни Войкіної, четверта заявниця;

(b) 5 900 (п'ять тисяч дев'ятсот) євро спільно та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявникам та спадкоємцю четвертої заявниці, в якості компенсації судових витрат, понесених під час провадження у Суді (загальна присуджена сума має бути сплачена на банківський рахунок захисника заявників, пана Маркова); та

(c) 50 (п'ятдесят) євро спільно та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявникам та спадкоємцю четвертої заявниці, в якості компенсації інших витрат;

(d) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

14. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.

**Інформацію надано Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини**